

Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji

Biotehnički institut - Trg Kralja Nikole bb, 81000 Podgorica
Tel: 081 206 713 Fax: 081 206 712 Mail: extension-pg@cg.yu

BILJNE VAŠI

Od samog početka vegetacije ovi sićušni insekti mogu se zapaziti na gajenim biljkama, korovima i mnogim biljkama iz spontane flore. Hrane se sićušni sokove iz biljnih organa i na njima često obrazuju guste kolonije. Kao posljedica njihove ishrane najčešće dolazi do kovrdžanja lišća, deformacija, obrazovanja gala i hloroze, te smanjenog porasta izbojaka ili cijelih biljaka. U slučaju jakog napada mlađe biljke se suše.

Osim direktnih šteta koje nastaju usljed ishrane javljaju se i indirektno štete koje se ogledaju u pojavi gljiva "čađavica" i prenošenju virusa. Produkti metabolizma tzv. "medna rosa" koju neke vrste ovih vaši luče izvanredna su podloga za razvoj gljiva čađavica, a ona je i razlog zbog čega su mravi uvijek prisutni tamo gdje ima vaši. Zbog ove slatke, lepljive tečnosti mnoge vrste mrava gaje vaši, brane ih od neprijatelja, prenose ih sa biljke na biljku ukoliko je njihova počela da vene, ili ih postavljaju na korijenje odgovarajućih biljaka i čuvaju u svojim gnijezdima do proljeća.

Štete koje biljne vaši prouzrokuju prenošenjem virusa veće su nego direktne štete nastale njihovom ishranom. One su najznačajniji vektori biljnih virusa i smatra se da prenose oko 250 prouzrokovaca biljnih bolesti i u tome je najznačajniji razlog njihovog pravovremenog suzbijanja.

Prema posljednjoj klasifikaciji biljne vaši smještene su u familiju Aphididae sa oko 4500 vrsta. Najznačajnije vrste koje srećemo na našim prostorima su: *Myzus persicae* Sulz. – breskvina vaš, *Aphis gossypii* Glov. – pamukova vaš, *A. pomi* Deg. – zelena jabukina vaš, *A. craccivora* Koch. – lucerkina crna vaš, *A. fabae* Scop. – crna repina vaš, *Brevicoryne brassicae* L. – kupusova vaš i mnoge druge. Sve navedene vrste su oligofagne ili polifagne i osim pomenutih mogu se naći i na mnogim drugim biljkama. Tokom svog ciklusa razvija neke vaši mijenjaju domaćina, odnosno prelaze sa svojih primarnih domaćina (drveće i žbunje) na sekundarne domaćine (zeljaste biljke) i u jesen se ponovo vraćaju na primarne domaćine. Tokom godine razvijaju veći broj generacija.

Suzbijanje vašiju izvodi se primjenom hemijskih sredstava. U voćnjacima obavezno treba uraditi zimsko prskanje

preparatima na bazi mineralnih ulja (Belol, Bijelo ulje, ...) radi uništavanja prezimljujućih jaja. Tokom vegetacije, kada se primijete prve kolonije, za njihovo suzbijanje, može se primijeniti veliki broj kontaktnih i sistemskih insekticida: **Fastac 10-EC, Decis 2,5-EC, Perfekthion, Malation E-50, ...** Međutim, iz razloga razvoja rezistentnosti na neke od pomenutih insekticida posljednjih godina za njihovo suzbijanje najviše se primjenjuju insekticidi iz grupe neonicotinoida: **Actara 25-WG, Volley 20-SP, Mospilan 20-SP, Calypso 480-SC, Confidor 200-SL...**

Ivona Jočić, dipl. ing. polj.

Stručni saradnik za zaštitu bilja